

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Фінансів, обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Готівкові грошові кошти та розрахунки ТОВ
«КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»: облік та
аналіз»

ШИФР КРБ.ФОтаА.1.579-03.4.9

Здобувачки: _____ Романенко А.В.

Керівник: _____ проф. Мельник Ю.М.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ” 4 “ червня 2026 р., протокол № 14.

Завідувач кафедри фінансів, обліку

та аудиту

_____ Наталія КУПРІНА

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Фінансів, обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри фінансів, обліку та аудиту

« ____ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Романенко Анастасії Володимирівни

-
1. Тема роботи: ***«Готівкові грошові кошти та розрахунки
ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»: облік
та аналіз»***

Затверджена наказом ОНТУ від 24 жовтня 2025 р. наказ № 579-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***4 червня 2026 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за
два роки.***

-
4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Сутність, значення та за-
конодавча база обліку готівкових коштів та розрахунків. Техніко-
економічна характеристика підприємства та аналіз готівкових
коштів та розрахунків за два роки на ньому. Організація бухгал-
терського обліку на підприємстві та обліку готівкових грошових
коштів та розрахунків на ньому. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових
креслень) ***таблиць – 16, рисунків – 2.***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **2 лютого 2026 р.**

Керівник _____ Мельник Ю.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Романенко А.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	2.02.26 - 10.03.26	
2. <i>Техніко-економічна характеристика підприємства та економічний аналіз за напрямом кваліфікаційної роботи за два роки</i>	11.03.26 - 11.04.26	
3. <i>Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	12.04.26 - 25.05.26	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.26 - 4.06.26	

Здобувачка вищої освіти _____ Романенко А.В.

Керівники роботи _____ Мельник Ю.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка вищої освіти Романенко А.В. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему: «Готівкові грошові кошти та розрахунки ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»: облік та аналіз»

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних пропозицій, спрямованих на оптимізацію методичних і організаційних засад обліку, аналітичного дослідження готівкових грошових коштів.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів, висновків і пропозицій.

У першому розділі розглянута економічна сутність готівкових грошових коштів та розрахунків і методологічні засади обліку готівкових грошових коштів на підприємстві.

У другому розділі наведена техніко-економічна характеристика підприємства та проведений економічний аналіз діяльності ТОВ КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА».

У третьому розділі роботи охарактеризовано організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, а також розкрито стан бухгалтерського обліку готівкових грошових коштів та розрахунків на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА».

У завершальній частині роботи узагальнено результати дослідження та запропоновано рекомендації щодо вдосконалення обліку готівкових грошових коштів та розрахунків на підприємстві.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини – 68 с.

таблиць – 16

рисунків – 2

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ	
1.1. Економічна сутність грошових коштів та розрахунків	8
1.2. Методологічні засади обліку грошових коштів на підприємстві	13
2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»	
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	21
2.2. Економічний аналіз готівкових грошових коштів та розрахунків підприємства	28
3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»	
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	41
3.2. Практичні аспекти обліку готівкових грошових коштів та розрахунків на підприємстві	51
3.3. Шляхи удосконалення обліку грошових коштів на підприємстві	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

Грошові кошти є одним із найважливіших активів підприємства, оскільки забезпечують здійснення поточної господарської діяльності, виконання зобов'язань перед постачальниками, працівниками, бюджетом та іншими контрагентами. Ефективна організація обліку готівкових коштів і розрахунків сприяє зміцненню фінансової дисципліни, підвищенню платоспроможності підприємства та забезпеченню контролю за рухом фінансових ресурсів.

Грошові кошти виступають базисом безперервного господарського кругообігу ресурсів суб'єкта господарювання. Саме від їхньої наявності залежить безперебійність операційних процесів та рівень платоспроможності компанії. Під час щоденної діяльності підприємства реалізують безліч розрахункових транзакцій: із персоналом, діловими партнерами, бюджетом та інвесторами.

Грошові кошти інтегровані в усі стадії руху капіталу: від закупівлі сировини та виробничих етапів до фінальної реалізації товарів. Грамотне управління такими потоками створює можливості для самофінансування та розвитку організації.

Наявність повної та вірогідної звітної інформації про динаміку грошових ресурсів є передумовою для ухвалення виважених управлінських рішень та зміцнення фінансового потенціалу підприємства.

Контролюючі органи традиційно проявляють підвищену увагу до обліку готівки, оскільки ці активи мають найвищий ступінь ліквідності. Якість організації облікового процесу є маркером ринкової впевненості та фінансової надійності господарюючого суб'єкта.

Актуальність вдосконалення системи грошових розрахунків також зумовлена необхідністю швидкої адаптації бізнесу до нових механізмів готівкового та безготівкового обігу. Актуальність організації грошових розрахунків пов'язана з гострою проблемою запровадження усіма суб'єктами

господарювання механізмів функціонування нових форм готівкових і безготівкових розрахунків.

Особлива значущість грошових коштів вимагає їх глибокого аналітичного вивчення. Вони є надзвичайно вразливою ділянкою, що безпосередньо впливає на оцінку платоспроможності та подальшу життєздатність будь-якої структури. Саме тому критично важливим є встановлення суворого контролю за процедурами надходження, цільового використання та загальним оборотом грошових активів.

Теоретична вага та прикладне значення цих питань у поєднанні з недостатнім рівнем наукового опрацювання окремих аспектів і визначають актуальність обраної теми дослідження

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних пропозицій, спрямованих на оптимізацію методичних і організаційних засад обліку, аналітичного дослідження грошових коштів.

Реалізація цієї мети має на меті підвищення якості управління фінансовими ресурсами підприємства та зміцнення його фінансової стійкості у контексті сталого розвитку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- узагальнити теоретико-методичні підходи до організації облікового процесу, аналітичного опрацювання грошових коштів;
- розкрити економічну природу грошових коштів та проаналізувати їх роль у підтримці фінансової надійності господарюючого суб'єкта;
- детально вивчити поточну організацію первинного документування, аналітичного та синтетичного обліку грошових потоків на підприємстві;
- провести ґрунтовну оцінку динаміки руху грошових коштів та визначити рівень ефективності їх використання у господарській діяльності;
- сформулювати комплекс обґрунтованих рекомендацій прикладного характеру, спрямованих на вдосконалення облікових процедур, аналітичних інструментів та контролю грошових коштів.

Об'єктом дослідження виступає сукупність обліково-аналітичних та аудиторських процесів, пов'язаних із рухом грошових коштів у господарській діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та прикладні аспекти вдосконалення системи обліку, аналізу грошових активів на матеріалах діяльності ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика».

Для реалізації завдань роботи було застосовано широкий спектр наукових методів. Методи аналізу та синтезу стали основою для вивчення стану діючої системи обліку, аналізу й контролю коштів. Застосування прийомів групування, порівняння та узагальнення забезпечило можливість дослідити структуру грошових потоків і їх вплив на фінансовий стан компанії, тоді як абстрактно-логічний метод сприяв обґрунтуванню теоретичних положень і пропозицій.

Інформаційну базу роботи склали наукові публікації українських і зарубіжних економістів, матеріали професійних конференцій, чинні законодавчі та нормативно-правові акти України.

Джерелом практичної інформації стали первинні документи, облікові регістри та фінансова звітність ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика».

Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися, отримали позитивну оцінку та були апробовані на VIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» (16-17 квітня 2026 року) та на науковому колоквіуму «Дослідження сучасних аспектів та інструментів: фінансів, банкінгу, фінансового обліку, аналізу та аудиту в системі управління діяльністю суб'єктів національної економіки» 17 квітня 2026 р.

1 . ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ

1.1. Економічна сутність готівкових грошових коштів та розрахунків

Функціонування облікового механізму грошових коштів є фундаментом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансів. Згідно з усталеними підходами вітчизняної наукової думки, під терміном «грошові кошти» розуміють високоліквідні активи, що доступні для безпосереднього витрачання у поточній діяльності та локалізовані у вигляді готівки в касі або на розрахункових банківських рахунках.

Впровадження програмних реєстраторів розрахункових операцій (пРРО) та розвиток безготівкових платіжних екосистем докорінно змінюють методологію обліку. Це вимагає від бухгалтерів не лише дотримання формальних касових правил, а й володіння інструментами автоматизованого контролю за онлайн-транзакціями.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» під грошовими коштами розуміють готівку, кошти на рахунках у банках і депозити до запитання [10]. Отже, вважаємо, що гроші є основним засобом для здійснення розрахунків у вигляді монет, електронних грошей та паперових банкнот.

Основною характеристикою, що виділяє грошові кошти серед інших активів, є їх абсолютна ліквідність.

Грошові активи є основним інструментом для здійснення фінансових зобов'язань суб'єкта господарювання перед зовнішніми партнерами, зокрема постачальниками та підрядниками, у процесі оплати отриманих товарно-матеріальних цінностей чи послуг. У професійній літературі дана категорія традиційно класифікується як найбільш мобільні та ліквідні ресурси підприємства.

Значний внесок у вивчення проблем бухгалтерського обліку та аналізу коштів здійснили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Ф. Ф. Бутинець, Р. Т. П. М. Герасим, І. Є. Давидович, С. М. Остафійчук, О. С. Височан, О. С.

Філімоненко, П. Я. Хомин та А. Г. Загородній.

Перший підхід, прихильниками якого є Ф. Ф. Бутинець та А. Г. Загородній, базується на управлінсько-ресурсній концепції. Вчені розглядають грошові кошти як специфічний економічний ресурс, що перебуває у стані безперервного руху та забезпечує стабільність господарського обороту. Для цих науковців пріоритетним є функціональне призначення грошей як інструменту, що гарантує платоспроможність підприємства та спроможність вчасно виконувати поточні зобов'язання перед контрагентами [18].

Другий підхід фокусується на фінансово-аналітичній складовій, де ключовою характеристикою виступає ліквідність. Такі дослідники, як П. М. Герасим, П. Я. Хомин та І. Є. Давидович, визначають грошові кошти передусім через призму їхньої здатності бути миттєво використаними. З цієї точки зору, грошові активи є найбільш ліквідними ресурсами, що безпосередньо впливають на фінансовий результат, оскільки їхній обсяг та динаміка визначають швидкість погашення боргів та загальну фінансову стійкість організації.

Третій підхід, представлений працями О. С. Височана, О. С. Філімоненко та С. М. Остафійчука, можна охарактеризувати як системно-інтеграційний. Ці вчені наголошують, що трактування грошових коштів не повинно обмежуватися виключно касовою готівкою чи залишками на рахунках. На їхню думку, облікова система має інтегрувати поняття «еквіваленти грошових коштів», що дозволяє глибше оцінити реальний майновий стан підприємства та підвищити якість інформаційного наповнення фінансової звітності.

Отже, узагальнюючи наведені позиції, можна констатувати, що в сучасній науковій традиції «грошові кошти» розглядаються як комплексний об'єкт обліку, що поєднує в собі властивості абсолютної ліквідності, інструментарію оперативного управління фінансами та критичного елемента фінансової звітності. Такий синтетичний підхід є найбільш доцільним для формування ефективної системи обліку та аналізу на підприємстві в сучасних економічних умовах.

Розглянемо детальніше підходи авторів до трактування поняття грошових коштів, які наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 Підходи до визначення поняття «грошові кошти»

№	Автор	Сутність грошових коштів
1	2	3
1.	С.М.Остафійчук	Грошові кошти охоплюють готівку та кошти на рахунках і депозитах, які забезпечують можливість оперативного здійснення розрахунків завдяки абсолютній ліквідності
2.	О.С. Височан	Грошові кошти включають готівкові та безготівкові ресурси, електронні гроші, що перебувають у повному розпорядженні підприємства та доступні для розрахунків у будь-який момент.
4.	О.С.Філімоненко	Грошові кошти включають кошти підприємства в касі, на банківських рахунках, у акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання
5.	Ф. Ф. Бутинець	Грошові кошти – це вільно доступні грошові ресурси підприємства, що зберігаються в касі, на рахунках (включаючи валютні), а також інші їхні форми.

У науковій літературі підходи до трактування економічної суті грошових коштів як об'єкта обліку мають спільні риси, однак різняться в акцентах. Так, О.Б. Сілівончик та О.В. Зінченко визначають грошові кошти як ключовий компонент монетарних активів підприємства, що бере участь у забезпеченні безперервності господарських процесів.

С. М. Остафійчук зазначає, що грошові кошти - це найліквідніші активи підприємства, які забезпечують розрахунки за зобов'язаннями та фінансування поточної діяльності.

У свою чергу додаю, що облік грошових коштів повинен бути не лише точним і своєчасним, але й зорієнтованим на внутрішнє управління ресурсами.

Відомі економісти-фахівці, зокрема Бутинець, Білуха, Дерій розглядають грошові кошти не лише як інструмент розрахунків, а й як ключовий показник платоспроможності та фінансової стійкості. На їх думку, наявність чітко побудованої політики обліку і контролю грошових потоків запобігає зловживанням та підвищує якість фінансових рішень.

Водночас огляд фахових публікацій демонструє наявність певної дискусійності щодо методології облікового відображення окремих видів грошових активів. Зокрема, існують розбіжності у критеріях ідентифікації грошових еквівалентів, а також у підходах до документального оформлення та включення в облік коштів, що перебувають у дорозі. Зазначена проблема актуалізує потребу в розробці більш досконалих підходів до організації облікової системи підприємства.

Основними завданнями облікового процесу грошових коштів у межах обраного дослідження є забезпечення правдивого відображення стану та обороту активів у фінансовій звітності, оперативне виявлення облікових розбіжностей, суворий моніторинг касових лімітів та генерація аналітичних даних для прийняття обґрунтованих менеджерських рішень. Крім того, облікова система має бути спрямована на раннє розпізнавання та запобігання випадкам фінансових зловживань, підтримання належного рівня платоспроможності господарюючого суб'єкта та максимізацію результативності використання наявних фінансових ресурсів.

До ключових пріоритетів облікової діяльності належать:

- контроль коректності документального оформлення касових та банківських транзакцій;
- оперативне акумулювання даних щодо динаміки надходжень і витрат фінансових ресурсів;
- створення надійної інформаційної бази для проведення аналітичних досліджень та аудиторських перевірок.

Водночас, у фахових публікаціях висвітлюються дискусійні питання облікової практики. Так, дослідники часто акцентують на вразливості системи первинного документообігу та недостатній гнучкості інструментарію, що використовується для контролю за динамікою грошових надходжень і витрат. Провідною в наукових колах є думка про необхідність повної діджиталізації обліку, що дозволило б забезпечити менеджмент миттєвими даними про актуальні залишки грошових активів.

Зокрема, Т. П. Шута та М. М. Матюха вказують на суттєві методичні недоліки, притаманні сучасному обліку касових операцій. Експерти наголошують, що навіть в умовах стрімкої технологізації бізнесу багато компаній продовжують практикувати ручне внесення даних, що значно збільшує ймовірність виникнення технічних помилок та випадків несанкціонованих зловживань.

Крім того, критично важливим завданням постає розбудова дієвої моделі оперативного управління грошовими потоками. Т. Писаренко стверджує, що для значної частини вітчизняних підприємств характерною є відсутність повноцінного управлінського обліку грошових ресурсів у межах операційного циклу, що, у свою чергу, унеможлиблює здійснення якісного фінансового планування.

Аналізуючи питання нормативно-правового регулювання, Н. Й. Радіонова та К. В. Пустовгар вказують на дискусійні моменти у трактуванні окремих звітних показників, насамперед щодо складання Звіту про рух грошових коштів (форма № 3).

Попри вагомий масив наукових досліджень, низка проблем залишається актуальною, зокрема питання координації внутрішнього контролю з аудиторським супроводом, а також особливості касового обліку на підприємствах із високим рівнем фінансових ризиків.

Відтак, організацію обліку грошових ресурсів варто розглядати не як суто технічну процедуру реєстрації господарських фактів, а як вагомий інструментарій менеджменту, що вимагає постійної модернізації відповідно до актуальних технологічних стандартів та сучасних парадигм управління.

Як свідчить синтез наукових джерел, облікова система стосовно грошових активів поєднує інформаційну, контрольну та аналітичну функції. Вона виступає фундаментом бухгалтерського обліку, гарантуючи моніторинг фінансових потоків у режимі реального часу та надаючи необхідну базу для обґрунтування управлінських стратегій.

До пріоритетних завдань такої системи належать: гарантування оперативності та точності фіксації руху коштів, неухильне дотримання касової дисципліни, профілактика фінансових порушень, а також підготовка аналітичних даних для стратегічного планування.

Належна організація обліку забезпечує фінансову стійкість суб'єкта господарювання, дозволяючи йому швидко адаптуватися до зовнішніх економічних коливань та здійснювати ефективну оптимізацію доходно-витратної структури [29].

Отже, грошові кошти як специфічний обліковий об'єкт вимагають комплексного підходу, що передбачає гармонійне поєднання класичних методик із новітніми інструментами цифрового моніторингу та аналізу. Саме модернізація облікового механізму в цьому напрямі слугуватиме запорукою прозорості фінансової звітності та підвищення надійності бізнес-процесів у цілому

1.2. Методологічні засади обліку грошових коштів на підприємстві

На основі нормативної бази, первинним етапом організації обліку грошових коштів на підприємстві виступає – формування внутрішніх документів підприємства, а саме «Наказ про облікову політику».

Першим кроком обліку грошових коштів є документальне підтвердження кожної кожної операції. В Україні застосовується система первинних документів – ПКО та ВКО (прибутковий та видатковий касові ордери), касова книга (форма № КО-4), платіжні документи банку. Згідно з нормативами, касова книга ведеться під копірку, нумерується, прошнується та завершується підписами керівника й бухгалтера (Положення про ведення касових операцій) [7].

Записи по кожній операції здійснюються в день проведення, що гарантує своєчасність і достовірність обліку.

Як видно із даних рисунку 1.1., усі касові операції фіксуються касиром у касовій книзі насамперед після отримання або видачі готівки відповідно до

касових ордерів. Ведення касової книги здійснюється у двох екземплярах: один залишається в книзі, другий – відривна частина, що виконує функцію звіту касира.

Кожного робочого дня касир підбиває підсумки проведених операцій, визначає залишок готівки на наступний день і передає до бухгалтерії звіт разом із відповідними ПКО та ВКО. Бухгалтер перевіряє правильність оформлення документів, відповідність записів і розрахунків у касовій книзі та проставляє навпроти кожної операції відповідний рахунок бухгалтерського обліку.

Для ведення аналітичного обліку касових операцій застосовують відповідні облікові регістри, зокрема, це Журнал № 1 та Відомість 1.1.

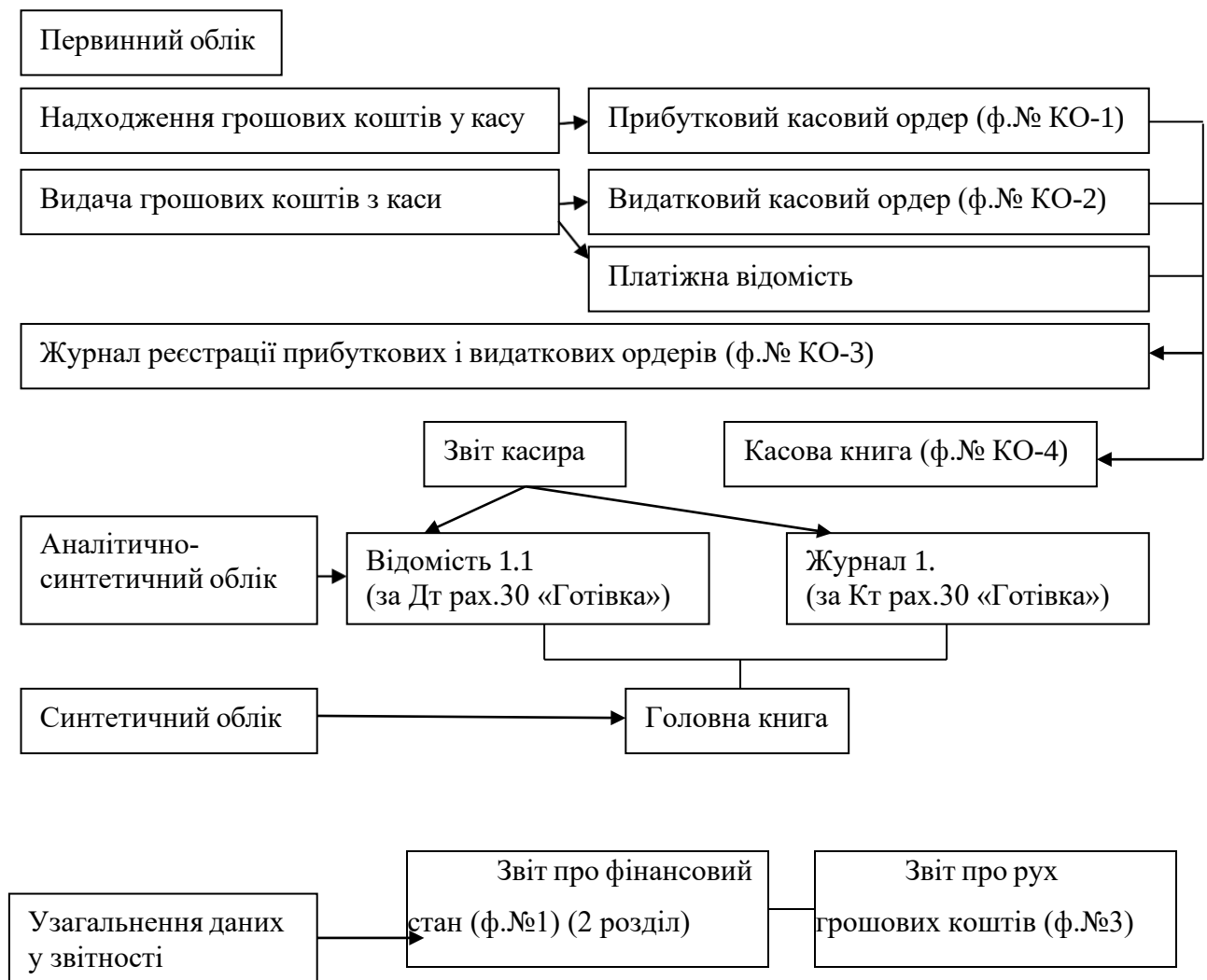

Рис. 1.1. Процес документального оформлення касових операцій

Обидві сторони – касир і бухгалтер – несуть персональну матеріальну відповідальність за збереження готівки та платіжних документів. Тому з ними оформлюються договори про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.

Щодо безготівкових розрахунків, всі підприємства зобов'язані зберігати вільні грошові кошти на рахунках в установах банків.

Згідно із Законом України № 1591-IX від 30.06.2021 р. (зі змінами та доповненнями) «Про платіжні послуги» банки відкривають своїм клієнтам поточні та депозитні рахунки.

У процесі безготівкових розрахунків застосовуються такі форми розрахункових документів:

1. платіжні інструкції;
2. платіжні вимоги-доручення;
3. чеки;
4. акредитиви;
5. векселі;
6. інкасові доручення (розпорядження);
7. виписка банку.

Для підтвердження безготівкових операцій використовується платіжна інструкція, яка є письмовим розпорядженням підприємства банку здійснити перерахування суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача. Банківські документи оформлюються відповідно до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [41].

Платник виступає автором платежу при розрахунках платіжними інструкціями (рис.1.2.).

Рис.1.2. Механізм здійснення розрахунків платіжними інструкціями

У системі документообігу облік банківських операцій ведеться на підставі виписок з поточних рахунків у розрізі кожного контрагента. Дані виписок зіставляються з платіжними документами та відображаються в обліку.

Для синтетичного обліку грошових коштів на банківських рахунках застосовуються рахунки 3-го класу «Кошти, розрахунки та інші активи»:

30 «Готівка» – відображає всі операції з готівкою;

31 «Рахунки в банках» – фіксує безготівкові розрахунки.

Аналітичний облік деталізує записи: до каси – за кожним касовим ордером (документ, дата, сума); до банку – за кожним рахунком та видом операції (поповнення, переказ, комісії), згідно з виписками банків.

Насамперед, рахунок 31 «Рахунки в банках» фіксує залишки і рух грошових коштів на поточних рахунках. Він належить до активних балансових рахунків і є основним засобом обліку оборотних активів. Надходження коштів відображається по дебету, а використання – по кредиту.

Аналітичний облік за рахунком здійснюється за видами банківських рахунків, відкритих у фінансових установах.

До рахунку 31 «Рахунки в банках» відкриваються такі субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»,
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»,
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»,
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»,
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»,
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Субрахунки 311 та 313 узагальнюють інформацію про наявність і рух коштів у національній валюті. На 313 ведеться облік коштів в акредитивах, на особових рахунках за вантажообігом та в чекових книжках.

Субрахунки 312 і 314 призначені для обліку коштів в іноземній валюті.

Для обліку коштів на капітальні вкладення, ремонт, акредитиви та інші операції в національній і іноземній валюті – субрахунки 313 і 314.

Субрахунок 315 використовується для обліку коштів на спеціальних рахунках у системі електронного адміністрування ПДВ, відкритих у Казначействі або банку згідно з законодавством.

Субрахунок 316 призначений для обліку валютних коштів, що підлягають додатковому контролю або обов'язковому продажу [6].

Банк виконує платежі з поточного рахунку на підставі платіжної інструкції, поданої клієнтом. Всі операції за рахунком 311 відображаються в бухгалтерському обліку підприємства за банківською випискою. Яка містить дату, номер, стислий опис, дебетові та кредитові суми, а також початковий і кінцевий залишок коштів.

Синтетичний облік за рахунком 31 здійснюється через журнал-ордер № 1 та відомість 1.2. Підставою для записів є первинні документи – касові звіти з доданими прибутковими та видатковими ордерами, а також банківські виписки, які у відомості фіксуються окремими рядками.

За підсумками звітного періоду в журналі-ордері № 1 і відповідній відомості 1.2 підраховують обороти та залишок, який повинен співпадати з даними банківської виписки за звітний місяць. Кредитові обороти переносять у Головну книгу за субрахунками, а суми дебетують кореспондуючі рахунки.

У чинному Плані рахунків для відображення операцій з готівкою використовується активний рахунок 30 «Готівка» з субрахунками:

- 301 «Готівка в національній валюті»,
- 302 «Готівка в іноземній валюті».

На цьому рахунку зосереджуються дані про рух та наявність грошових коштів в касі підприємства. Надходження готівки відображають за дебетом, виплату – за кредитом рахунку. Сальдо рахунку 30 завжди дебетове, що відображає залишок готівки в касі [6].

За дебетом рахунок 30 кореспондує з кредитом рахунків 31 «Рахунки в банках», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», 70 «Доходи від реалізації» та інших.

За кредитом рахунок 30 кореспондує з дебетом рахунків 66, 372, 31, 91, 92, 93, 377 та інших [6].

Під час роботи з іноземною валютою в касі підприємства утворюються курсові різниці, оскільки курс постійно змінюється. Вони включаються до статей доходів або витрат. По закінченні звітного періоду залишки валютної готівки перераховуються за офіційним курсом НБУ, а результати перерахунку враховуються як позитивні або негативні курсові різниці.

Інвентаризація грошових коштів проводиться щоквартально. Відповідальність за збереження коштів і коректне виконання касових операцій несе касир, з яким укладається договір матеріальної відповідальності.

При виявленні надлишків готівки їх оприбутковують записом:

Дт 30 «Готівка» – Кт 719 «Інші доходи від операційної діяльності».

При нестачі відображають бухгалтерський запис:

Дт 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» – Кт 30 «Готівка».

Погашення нестачі здійснюється готівкою (Дт 30 – Кт 375) або утриманням із заробітної плати (Дт 66 «Розрахунки з оплати праці» – Кт 375).

Синтетичний облік готівки ведеться в журналі-ордері №1.

Для реєстрації надходжень використовується відомість 1.1, для списань – розділ I журналу-ордера №1.

Наприкінці місяця визначають сальдо, яке звіряють із залишком готівки за касовим звітом.

Процес обліку грошових коштів передбачає збір, обробку та узагальнення первинних даних з касових ордерів, платіжних документів та банківських виписок. Далі інформацію систематизують за видами операцій, типами коштів, контрагентами, напрямками використання та періодами.

Ці дані відображаються у облікових регістрах, що є основою для аналізу і звітності.

Основними регістрами, у яких узагальнюється інформація про грошові операції, є:

- Касова книга – призначена для фіксації всіх операцій із готівкою в касі. Ведеться в хронологічному порядку, що забезпечує простежуваність руху коштів.
- Журнали-ордера – використовуються для систематизації синтетичних і аналітичних записів. Вони дозволяють групувати операції за типами та рахунками.
- Головна книга – центральний регістр обліку, де відбивається узагальнена інформація по всіх рахунках.

На підставі відомостей із цих регістрів формується фінансова звітність підприємства. Серед них найбільш важливими є:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан, форма № 1) – дає загальне уявлення щодо фінансового стану, у тому числі інформацію про залишок грошових коштів на дату завершення звітного періоду.
- Звіт про рух грошових коштів (форма № 3) – деталізує надходження та використання коштів за різними напрямками, що дає можливість оцінити ліквідність і платоспроможність підприємства [29].

Узагальнення даних передбачає також ретельне закриття звітного місяця, перевірку правильності залишків на початок і кінець періоду, а також контроль

відповідності фактичного руху коштів із записами у регістрах. Це забезпечує достовірність бухгалтерської інформації та дає можливість своєчасно виявляти та виправляти помилки.

Дотримання цих процедур є обов'язковим згідно з нормативними документами, зокрема з НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[16], що гарантує відповідність облікової інформації вимогам законодавства та потребам користувачів фінансової звітності [10].

2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

2.1 Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА», або скорочено ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХСФ» (код ЄДРПОУ 05467783), є підприємством харчової промисловості, що функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю. Підприємство було зареєстровано 30 травня 1996 року (Свідоцтво № 50043; Серія А01) Кривоозерською районною державною адміністрацією Миколаївської області, що свідчить про його тривалу історію на ринку.

Юридична адреса компанії розташована в Миколаївській області, Кривоозерський район, селище міського типу Криве Озеро, вул. Індустріальна, будинок 2. Керівником підприємства є Директор Светікова Оксана Ігорівна.

ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» і ТМ «Кривоозерська» утримують лідируючі позиції в сегменті мінеральних вод південного регіону України. «Кривоозерская Харчосмакова Фабрика», де випускається низка товарів під брендом «Кривоозерська» та ще деяка продовольча продукція, – потужне підприємство з сучасним обладнанням і новітніми технологіями, проте – з великою історією і славними традиціями.

Перший камінь у появу сьогоденного промислового гіганта було закладено в 1958 році: Кривоозерський райхарчкомбінат почав будівництво млина потужністю 4 тонни борошна на добу і маслоцеха потужністю 10 тонн рослинного масла на добу, а також дизельного відділення для енергетичних потреб підприємства.

Буквально через 2 роки, в 1960-ому, було введено в експлуатацію цех з виробництва гречаної та пшоняної круп. А через десятиліття, в 1970-му, завершилося будівництво цеху безалкогольної продукції, і було розпочато виробництво квасу (хлібного розливного і «Московського» в скляній ємності 0,5 л). У 1970-1980-их підприємст-

во значно розширило асортимент продукції після введення в експлуатацію і запуску виробництв соків і плодоовочевих консервів, гірчиці і томатних соусів, плодоягідних і виноматеріалів.

У 1987 році відбулася подія, яка стала ключовою у великій історії «Кривоозерської Харчосмакової Фабрики»: воду з місцевої свердловини було відправлено на дослідження в Одеський науково-дослідний інститут медреабілітації і курортології. Експерти підтвердили високу якість води, на підставі чого була отримана ліцензія на виробництво мінеральної природної води «Кривоозерська»!

Завдяки команді того покоління, до 1993 року на «Кривоозерській ХСФ» вироблялося, крім мінеральної води, понад 20 найменувань безалкогольних напоїв. Однак і такої виробничої потужності виявилось недостатньо, щоб чинити опір економічній постперебудовній кризі 1990-их. Довгі 13 років підприємство перебувало в занепаді.

Точкою відліку новітньої історії «Кривоозерської» можна вважати 2006 рік. Завдяки наполегливості та працьовитості нової команди і прогресивного керівництва почався процес відродження фабрики, впровадження нових комплексних підходів у виробництві та маркетингу.

Сьогодні ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХСФ» – одне з найпотужніших підприємств півдня України, а його «візитна картка» – природна мінеральна вода «Кривоозерська» – заслужено завоювала визнання всієї країни.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Кривоозерська харчосмакова фабрика» створено внаслідок реорганізації шляхом перетворення з закритого акціонерного товариства «Кривоозерська харчосмакова фабрика» для здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутку.

В результаті перетворення закритого акціонерного товариства у товариство з обмеженою відповідальністю всі його майнові права, нематеріальні активи в тому числі: Спеціальний дозвіл на користування надрами, Ліцензія на видобування корисних

копалин, Патент на промисловий зразок. Свідоцтво про атестацію, Свідоцтво на знак для товарів та послуг. Свідоцтва про право власності на нерухоме майно, Свідоцтво про право власності на рухоме майно. Дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки, Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, Дозвіл на спеціальне водокористування. Дозвіл на розміщення відходів, Сертифікат відповідності, Сертифікат на систему управління якістю, медичний (бальнеологічний) висновок, договори, договори на постачання електричної енергії, контракти, договори поставки та надання послуг, договори дистрибуції, установчі договори, кредитні договори, договори купівлі, продажу, оренди землі, додаткові договори та угоди, угоди про соціальноекономічне партнерство, поруки, застави майна, іпотеки нерухомого майна, проектно - кошторисні документації, технічні документації, акти введення в експлуатацію об'єктів та обладнання, ухвали та судові рішення, рішення (розпорядження, накази) органів місцевого самоврядування та виконавчих органів, протоколи, дозволи, акти, акти приймання - передачі, акти оцінки вартості майна, акти про встановлення меж земельних ділянок в натурі, грошові оцінки земельних ділянок, плани меж землекористування, зведені акти вартості будівель та споруд, експлікації, реєстраційні посвідчення, листи, довідки, довідки-характеристики, виписки, свідоцтва, витяги, страхові свідоцтва, свідоцтва про реєстрацію випуску акцій, повідомлення, накази, заяви, клопотання, екологічні карти, хімічні аналізи води, заключення, погодження, бізнес-плани, власні накази, витяги з наказів, плани підрахунку запасів родовища «Кривоозерське», оглядові карти, гідрогеологічні карти району робіт, паспорта експлуатаційних свердловин №2297, №360, №2297а, №1226а, технологічні схеми розробки родовищ, пояснювальні записки, звіти, грошові кошти та зобов'язання, а також інші права та обов'язки переходять до його правонаступника (якщо діючим законодавством України прямо не передбачено внесення змін у вищевказаних документах), розмір Статутного капіталу, якого має дорівнювати розміру

Статутного капіталу акціонерного товариства, яке прийняло рішення про реорганізацію, на дату прийняття такого рішення.

Основним видом діяльності ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» є виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки (згідно КВЕД 11.07), що визначає його спеціалізацію. Статутний капітал підприємства становить 47 311 071 гривень. Підприємство зареєстроване як платник ПДВ, номер свідоцтва: 054677814228.

На підприємстві працює 66 осіб, а кількість учасників (власників) становить 6.

Відродження підприємства розпочалося у 2006 році завдяки новій команді та керівництву. Сьогодні ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» є одним із найпотужніших підприємств на півдні України, а її мінеральна вода "Кривоозерська" - визнаний бренд в країні.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» наведені в табл.2.1.

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітного року від попереднього року	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т (тис.дал)	-	-	-	-
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.	257 087	117 119	-139 968	-54,44
- у діючих оптових цінах				
- у порівнянних оптових цінах	514174	117119	-397055	-77,22
3. Середня оптова ціна за 1 тону (або дал. тощо) продукції, грн.	-	-	-	-
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	257087	117119	-139968	-54,44
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	174 891	85 715	-89176	-50,99
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	5 509	6 773	1264	22,94
7. Витрати на збут, тис. грн.	48 868	26 793	-22075	-45,17
8. Валовий прибуток, тис. грн.	82 196	31 404	-50792	-61,79

Продовження табл.2.1.

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітнього року від попереднього року	
			абс.	%
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	229 268	119 281	-109987	-47,97
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	68,03	73,19	5,16	7,58
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.числі:	39 365	7 372	-31993	-81,27
- від основної операційної діяльності	39 268	4 378	-34890	-88,85
- від іншої операційної діяльності	11449	6540	-4909	-42,88
- від фінансової діяльності	-264	3042	3306	-1252,27
- від іншої діяльності	361	-48	-409	-113,30
12. Податок на прибуток, тис. грн.	7 086	1 327	-5759	-81,27
13. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	32 279	6 045	-26234	-81,27
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	196 440	85 221	-111219	-56,62
15. Матеріаловіддача, грн./грн.	1,309	1,374	0,065	4,97
16. Матеріаломісткість продукції, грн./грн	0,764	0,728	-0,036	-4,71
17. Середня облікова кількість працівників підприємства, осіб.	68	62	-6	-8,82
18. Продуктивність праці одного працівника підприємства, грн.	3780691	1889016	-1891675	-50,04
19. Фонд оплати праці працівників підприємства, тис. грн.	5 725	8 400	2675	46,72
20. Середня річна заробітна плата одного працівника підприємства, грн.	84191	135483	51292	60,92
21. Середня річна вартість основних засобів за підприємства, тис. грн.	59 016	70 548	11532	19,54
22. Фондовіддача, грн./грн.	-	-	-	-
- по продукції	-	-	-	-
- по прибутку	4,36	1,67	-2,69	-61,70
23. Фондорентабельність, %	54,7	8,57	-46,13	x
24. Середня річна вартість оборотних активів, тис. грн.	87180	109434	22254	25,53
25. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,95	1,07	-1,88	-63,73

Продовження табл.2.1.

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітнього року від попереднього року	
			абс.	%
26. Рентабельність продукції, %	31,97	26,81	-5,16	х
27. Рентабельність виробництва, %	26,93	4,1	-22,83	х
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	10037,5	20093	10055,5	100,18
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	5488,5	5562,5	74	1,35
30. Коефіцієнти ліквідності балансу	14,57	27,78	13,21	х
- коефіцієнт поточної ліквідності				
- коефіцієнт швидкої ліквідності	7,58	8,55	0,97	х
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	6,15	1,32	-4,83	х

* Розраховано на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Дослідження основних техніко-економічних показників за 2023–2024 рр. за даними таблиці 2.1 показало, що у 2024 році порівняно з 2023 роком відбулося суттєве скорочення обсягів виробництва та реалізації продукції. Обсяг продукції в натуральному виразі зменшився на 54,44%. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ у діючих цінах скоротився на 139 968 тис. грн або на 54,44%. Чистий дохід від реалізації зменшився на 397 055 тис. грн або на 77,22%, що свідчить про різке падіння обсягів продажу.

Собівартість реалізованої продукції скоротилася на 89 176 тис. грн або на 50,99%, однак темпи зменшення доходу перевищили темпи скорочення витрат, що негативно вплинуло на фінансовий результат. Валовий прибуток зменшився на 50 792 тис. грн або на 61,79%. Фінансовий результат до оподаткування скоротився на 31 993 тис. грн або на 81,27%, чистий прибуток — на 26 234 тис. грн або на 81,27%.

Спостерігається скорочення середньооблікової чисельності працівників на 6 осіб або на 8,82%. При цьому продуктивність праці одного працівника зменшилась на 60,92%, що свідчить про погіршення використання трудових ресурсів. Матеріаловіддача знизилась на 0,036 грн/грн або на 4,71%, що означає менш ефективне викорис-

тання матеріальних ресурсів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на 1,88 обороту або на 63,73%, що вказує на уповільнення обігу коштів. Рентабельність виробництва знизилась на 5,16 процентних пункти, а рентабельність продукції — на 22,83 процентних пункти, що характеризує зниження ефективності операційної діяльності.

Водночас окремі показники ліквідності покращилися: коефіцієнт покриття зріс на 13,21 пункти, коефіцієнт швидкої ліквідності — на 0,97, що свідчить про формальне підвищення платоспроможності. Однак зростання дебіторської заборгованості на 100,18% негативно впливає на фінансову стабільність.

Таким чином, аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» у 2024 році порівняно з 2023 роком свідчить про істотне погіршення результатів господарської діяльності. Скорочення обсягів виробництва та реалізації, зниження прибутку і рентабельності, уповільнення оборотності оборотних активів вказують на зменшення ефективності функціонування підприємства. Покращення показників ліквідності не компенсує негативної динаміки фінансових результатів. Стан підприємства потребує заходів щодо відновлення обсягів збуту, оптимізації витрат та підвищення ефективності використання ресурсів.

2.2. Економічний аналіз готівкових грошових коштів та розрахунків підприємства

Грошові кошти є найбільш ліквідною частиною активів підприємства, оскільки забезпечують можливість здійснювати поточні розрахунки та підтримувати платоспроможність. Вони включають кошти в касі, на поточних рахунках у банках та їх еквіваленти. Стан грошових коштів безпосередньо пов'язаний із результатами операційної діяльності, обсягами реалізації продукції та станом розрахунків із контрагентами. Тому аналіз готівкових коштів та розрахунків – це не просто перевірка відповідності документів правилам, а інструмент оцінки «фінансового здоров'я» підприємства.

У таблиці 2.2. проведено аналіз грошових коштів підприємства.

Таблиця 2.2 – Динаміка грошових коштів підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	Відхилення %
Грошові кошти та їх еквіваленти	41 974	5 655	–36 319	–86,53

У 2023 році залишок грошових коштів становив 41 974 тис. грн. У 2024 році він зменшився до 5 655 тис. грн. Скорочення склало 36 319 тис. грн, або 86,53 %. Це означає, що підприємство втратило більшу частину ліквідних ресурсів протягом року. Таке зменшення свідчить про суттєві проблеми з формуванням грошового потоку. Для з'ясування причин необхідно проаналізувати рух коштів за видами діяльності.

Таблиця 2.3 – Рух грошових коштів за видами діяльності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
Чистий рух коштів від операційної діяльності	42 851	–29 847	–72 698
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	–13 495	–7 872	+5 623
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	–264	1 400	+1 664
Чистий рух коштів за рік	29 092	–36 319	–65 411

У 2023 році підприємство мало позитивний чистий грошовий потік у сумі 29 092 тис. грн. Основним джерелом надходження коштів була операційна

діяльність, яка забезпечила 42 851 тис. грн. Це свідчить про ефективну роботу основної діяльності у 2023 році.

У 2024 році ситуація змінилася. Чистий рух коштів став від'ємним і склав 36 319 тис. грн. Найбільший вплив на це мало погіршення результатів операційної діяльності, яка замість притоку сформувала відтік у сумі 29 847 тис. грн. Погіршення порівняно з 2023 роком становить 72 698 тис. грн.

Інвестиційна діяльність у 2024 році також супроводжувалася відтоком коштів, проте він був меншим, ніж у 2023 році. Фінансова діяльність у 2024 році забезпечила невеликий притік коштів за рахунок отримання позик, але цього було недостатньо для компенсації негативного операційного результату.

Зменшення грошових коштів пов'язане не лише з операційною діяльністю, а й зі станом розрахунків підприємства, тому далі необхідно проаналізувати дебіторську та кредиторську заборгованість.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.4.

Дослідження складу, структури та динаміки активів підприємства, представлене в таблиці 2., 4свідчить про помірне зростання загальної вартості активів та структурні зміни в активах протягом звітного періоду. Всього активи підприємства збільшились на 3 247 тис. грн., або на 1,7%. Це свідчить про помірне зростання загальної вартості майна. Необоротні активи зменшилися на 16 553 тис. грн., або на 19,1%.

Питома вага у загальній структурі активів знизилася на 9,5%. Це свідчить про скорочення довгострокового майна підприємства. Оборотні активи зросли на 19 800 тис. грн., або на 19,9%.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	186 313	189 560	3 247	1,7
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	86 779	70 226	-16 553	-19,1
– в % до активів		46,6	37,0	-9,5	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	99 534	119 334	19 800	19,9
– в % до активів		53,4	63,0	9,5	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	47 781	82 629	34 848	72,9
– в % до активів		25,6	43,6	17,9	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120 /1155	9434	30752	21 318	В 2,26 р
– в % до активів		5,1	16,2	11,2	х
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	41 974	5 655	-36 319	-86,5
– в % до активів		22,5	3,0	-19,5	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	345	298	-47	-13,6
– в % до активів		0,2	0,2	-	х
у тому числі витрати майбутніх періодів **, тис. грн.	1170	115	265	150	130,4
– в % до активів		-	-	-	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	-	-	-	х
– в % до активів		-	-	-	х

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

У оборотних активах відбулися зміни: запаси зросли на 34 848 тис. грн., або на 72,9% в звітному році порівняно з попереднім звітним періодом, їх питома вага у загальних активах зросла на 17,9%, це свідчить про збільшення запасів, що може бути ознакою уповільнення реалізації або зростання виробничого циклу; кошти в розрахунках звітному році, порівняно з попереднім звітним періодом зросли на 21 318 тис. грн., або в 2,26 рази; грошові кошти та їх еквіваленти зменшилися на 36 319 тис. грн., або на 86,5%, частка в активах зменшилась на 19,5; інші оборотні активи скоротилися на 47 тис. грн., або на 13,6%, при цьому витрати майбутніх періодів зросли на 150

тис. грн., або на 130,4% в звітному році порівняно з попереднім звітним періодом.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітної року	на кінець звітної року	на початок звітної року	на кінець звітної року	абсолютне	питомої ваги %	в % до величини на початок звітної року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	99 534	119 334	100	100	19 800	х	19,9	100
- запаси	1100, 1110	47 781	82 629	48,0	69,2	34 848	21,2	72,9	176
- дебіторська заборгованість	1120-1155	9 434	30 752	9,5	25,8	21 318	16,3	В 2,26 р	107,7
- грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	41 974	5 655	42,2	4,7	-36 319	-37,4	-86,5	-183,4
- інші оборотні активи зм. місцями	1170, 1190	345	298	0,3	0,3	-47	—	-13,6	-0,3

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дослідження складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства, представлене в таблиці 2.5, показує, що оборотні активи у звітному році порівняно з попереднім періодом збільшилися на 19 800 тис. грн., або на 19,9%. Запаси суттєво зросли на 34 848 тис. грн., або на 72,9%. Питома вага у структурі оборотних активів зросла на 21,2%. Дебіторська заборгованість зросла на 21 318 тис. грн., або у 2,26 рази, частка в структурі збільшилася на 16,3%. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції різко зменшилися на 36 319 тис. грн., або на 86,5%, питома вага знизилася на 37%. Інші оборотні активи

зменшилися на 47 тис. грн., або на 13,6%. Зростання оборотних активів відбулося виключно за рахунок зростання запасів та дебіторської заборгованості, при суттєвому скороченні грошових коштів. Аналіз свідчить про значне погіршення ліквідності та платоспроможності підприємства.

Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства ТОВ "Кривоозерська ХСФ"

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва	41 103	41,3	78 139	65,5	37 036	90,1	24,2
в тому числі:							
– виробничі запаси*	40 988	41,2	77 874	65,3	36 886	90,0	24,1
– незавершене виробництво*	-	-	-	-	-	-	-
– поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-
– витрати майбутніх періодів	115	0,1	265	0,2	150	-130,4	0,1
2. Сфера обігу	58 431	58,7	41 195	34,5	-17 236	-29,5	-24,2
в тому числі:							
– готова продукція*	6034	6,1	4 350	3,6	-1 684	-27,9	-2,4
– грошові кошти	41974	42,2	5 655	4,7	-36 319	-86,5	-37,4
– дебіторська заборгованість	9434	9,5	30 752	25,8	21 318	В 2,26 р	16,3
– товари*	759	0,8	405	0,3	-354	-46,6	-0,4
– інші**	230	0,2	33	0,03	-197	-85,7	-0,2
Всього оборотні активи	99 534	100	119 334	100	19 800	19,9	х

*розраховано на підставі даних фінансової звітності ТОВ «Кривоозерська Харчосмакова Фабрика»

Дослідження структури розміщення оборотних активів підприємства, представлене в таблиці 2.6, свідчить про зростання загальної величини оборотних активів при структурній зміні та вплив на визначення ліквідності. Всього оборотні активи у звітному році порівняно з попереднім періодом збільшилися на 19 800 тис. грн., або на 19,9%. Зростання відбулося за рахунок активів, що задіяні у сфері виробництва. Активи, задіяні сфері виробництва, зросли на 37 036 тис. грн., або на 90,1%. Зростання в основному забезпечене

виробничими запасами, які збільшилися на 36 886 тис. грн., або на 90%. Активи, що задіяні сфері обігу, у процесі реалізації та розрахунків, зменшилися на 17 236 тис. грн., або на 29,5%. Готова продукція зменшилася на 1 684 тис. грн., або на 27,9%. Це може вказувати на зниження обсягів виробництва або прискорення її реалізації. Грошові кошти зменшилися на 36 319 тис. грн., або на 86,5%. Частка їх у сфері обігу знизилася на 37,4%, це свідчить про значне зниження рівня ліквідності підприємства. Дебіторська заборгованість зросла на 21 318 тис. грн., або у 2,26 рази. Частка їх у сфері обігу зросла на 16,3%. Товари зменшилися на 354 тис. грн., або на 46,6%. Зміна в структурі оборотних активів вплинула на зміну ліквідності. Зростання активів відбулося за рахунок виробничих запасів і дебіторської заборгованості при скороченні високоліквідних активів, а саме грошових коштів, що створює ризики для поточної платоспроможності підприємства.

Аналіз використання оборотних активів підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7– Аналіз використання оборотних активів підприємства

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	257 087	117 119	-139 968	-54,4
2. Середньорічні залишки оборотних активів. * тис. грн., в т.ч.	Ф№ 1 р. 1195	87 180	109 434	22 254	25,5
2.1. Запаси*	Ф№ 1 р.1100.1110	49 409	65 205	15 796	32,0
2.2. Кошти в розрахунках*	Ф№ 1 р.1125-1155	10 037,5	20 093	10 055,5	100,2
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф№ 1 р.1160, 1165	27 428	23 814,5	-3 613,5	-13,2
2.4. Інші оборотні активи*	Ф№ 1 р. 1170, 1190	305,5	321,5	-16	5,2

Продовження таблиці 2.7

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
3. Кількість днів в періоді	X	360	360	-	0
4. Одноденна виручка, тис. грн..	p. 1 : p. 3	714	325	-389	-54,4
5. Потреба в оборотних активах одного дня. тис. грн.	P 2 : p. 3	242	304	62	25,5
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф№ 1 p. 1615	2 588	2 136	-452	-17,5
7. Коефіцієнт оборотності	P 1 : P 2	2,949	1,070	-1,879	-63,7
8. Коефіцієнт завантаженості	P-2 : P- 1	0,339	0,934	0,595	B 1,75 p
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	P-2 : P-4	122	360	238	B 1,94 p
9.1. В запасах	p.2.1 : p-4	69,2	214,5	145	B 2,1 p
9.2. В коштах в розрахунках	p.2.2 : p.4	14,1	66	52	B 3,69 p
9.3. В грошових коштах	p.2.3 : p.4	38,4	78,3	40	103,9
9.4. В інших оборотних активах	p.2.4 : p.4	0,4	1,1	0,7	B 1,57 p
10. Економія (надлишок) оборотних активів, тис. грн.	абс. відхилення по p.9-• p.5 за звітний рік	X	72352	X	X
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних активів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	p.б за звітний рік±p.10	X	-	X	X

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дослідження аналізу використання оборотних активів підприємства, представлене в таблиці 2.7, свідчить про значне погіршення ефективності їхнього використання та уповільнення обігу. Чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 139 968 тис. грн., або на 54,4%. Це свідчить про суттєве падіння обсягів реалізації підприємства. Середньорічні залишки оборотних активів збільшилися на 22 254 тис. грн., або на 25,5%. Це зростання відбулося за рахунок збільшення запасів на 15 796 тис. грн. або на 32,0%, та коштів у розрахунках на 10 055,5 тис. грн. або на 100,2% . Грошові кошти та поточні

фінансові інвестиції зменшилися на 3 613,5 тис. грн., або на 13,2%. Одноденна виручка скоротилася на 389 тис. грн., або на 54,4%, що прямо пов'язано зі зменшенням річного доходу. Потреба в оборотних активах одного дня зросла на 62 тис. грн., або на 25,5%, що вказує на зростання потреби в оборотному капіталі на кожен день діяльності. Коефіцієнт оборотності знизився на 1,879 або на 63,7%. Це свідчить про значне уповільнення обігу оборотних активів та погіршення ефективності їхнього використання. Коефіцієнт завантаженості зріс на 0,595 або в 1,75 рази. Це означає, що збільшилася частка оборотних активів на одну гривню доходу, що підтверджує зниження ефективності. Тривалість одного обороту зросла на 238 днів, або у 1,94 рази, зростання забезпечили запаси, тривалість обороту яких збільшилася на 145 днів та кошти в розрахунках, тривалість обороту яких зросла на 52 днів, тривалість обороту грошових коштів зросла на 40 днів. Це призвело до залучення додаткової суми оборотних активів 72352 тис. грн.. Це свідчить про неефективне використання оборотного капіталу.

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками підприємства "

Показники	Сума, тис. грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року
1. Власний капітал (р.1495)	146 817	179 483	185 265
2. Необоротні активи (р.1095)	76 138	86 779	70 226
3. Наявність власних оборотних коштів (р.1495-1р.095)	70 679	92 704	115 039
4. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0	0
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	70 679	92 704	115 039
6. Запаси (р.1100)	51 037	47 781	82 629
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд 6)	19 642	44 923	32 410
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	19 642	44 923	32 410
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	1 975	2 588	2 136
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Абсолютно стійка	Абсолютно стійка	Абсолютно стійка

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дослідження фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками, представлене в таблиці 2.8, свідчить про стійкість абсолютної фінансової стійкості та забезпечення запасів власними оборотними коштами. Власний капітал збільшився протягом звітнього періоду порівняно з попереднім звітним періодом на 5 782 тис. грн. Необоротні активи зменшились на 16 553 тис. грн. Власні оборотні кошти зросли на 22 335 тис. грн.. Запаси збільшилися на 34 848 тис. грн. Для визначення типу фінансової стійкості використано порівняння показників на кінець звітнього року: Запаси<Власний оборотний капітал (82629<115039).

Нерівність відповідає абсолютній фінансовій стійкості.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії (Кавт)	1495 / 1900	0,973	0,963	0,977	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (Кф)	1595+1695+1700 / 1495	0,028	0,038	0,023	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів (ОКвл)	1495 – 1095 або 1095+1695 – 1095 або 1195-1695	70 679	92 704	115 039	збільшення
4. Коефіцієнт маневровості власного капіталу (Кман)	1495 – 1095 / 1495	0,481	0,517	0,621	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (Кз)	1495 – 1095 / 1195+1200	0,945	0,931	0,964	0,1

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дослідження фінансової стійкості підприємства за частковими показниками, представлене в таблиці 2.9, підтверджує високий рівень фінансової незалежності та стійкості підприємства. Коефіцієнт автономії (Кавт) на кінець звітнього року становить 0,977, значення відповідає нормативу (більше 0,5) і свідчить про абсолютну фінансову незалежність підприємства. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (Кф) на кінець звітнього року становить 0,023, значення відповідає нормативу (менше 1,0) і підтверджує, що підприємство мінімально використовує позиковий капітал, що свідчить про високу платоспроможність та мінімальний ризик для кредиторів. Наявність власних оборотних коштів (ОКвл) збільшилася на 22 335 тис. грн.. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кман) на кінець звітнього року

становить 0,621 , значення відповідає нормативу (0,4 - 0,6) і вказує на оптимальний рівень маневреності власного капіталу. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (Кз) на кінець звітнього року становить 0,964, значення суттєво перевищує норматив (0,1) і свідчить про те, що всі оборотні активи повністю покриваються власним оборотним капіталом.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року підприємства

Показники активу балансу	Сума, тис. грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис. грн.		Платіжний результат, тис. грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	41974	5655	П1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615+1660+1690+1700)	6830	4295	35144	1360
A2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120+...1155+1190)	9 664	30 785	П2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	-	-	9664	30785
A3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)	47 896	82 894	П3 – Довгострокові пасиви (1500+1520)	-	-	47896	82894
A4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	86 779	70 226	П4 – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	179 483	185 265	-92704	- 11503 9
Баланс	186313	1895 60	Баланс	186 313	189 560	0	0

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дослідження абсолютних показників, представлене в таблиці 2.10, свідчить, що баланс підприємства є абсолютно ліквідним як на початок, так і на кінець звітного року, оскільки всі чотири умови ліквідності виконуються. Умова абсолютної ліквідності ($A1 \geq П1$) виконується в обох періодах. Умови $A2 \geq П2$ та $A3 \geq П3$ виконуються з великим надлишком, оскільки короткострокові (П2) та довгострокові (П3) пасиви дорівнюють нулю, що свідчить про відсутність ризиків щодо покриття короткострокових зобов'язань. Умова довгострокової ліквідності ($A4 \leq П4$) виконується, зростання абсолютного значення платіжного результату відображає збільшення власного оборотного капіталу. Підприємство демонструє високий рівень платоспроможності та фінансової стабільності, підтверджуючи свою абсолютну ліквідність.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року підприємства

Коефіцієнт и ліквідності підприємст ва	Алгоритм розрахунк у за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхиленн я
			На початок попередньо го року	На кінець попередньо го року	На кінець попередньо го року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	(1195+1200) / 1695	$\geq 2,0$	18,04	14,57	27,78	13,21
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	(1195+1200–1110) / 1695	$\geq 1,0$	5,74	7,58	8,55	0,97
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(1160+1165) / 1695	$> 0,2$ [0,25...0,35]	3,11	6,15	1,32	-4,83

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Аналіз коефіцієнтів ліквідності підприємства ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» за таблицею 2.11 свідчить про нерівномірний, але загалом високий рівень платоспроможності. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) на кінець звітного року становить 27,78, що суттєво перевищує нормативне значення $\geq 2,0$, вказує на високий рівень покриття поточних зобов'язань оборотними активами. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності на кінець року становить 8,55, перевищує норматив $\geq 1,0$, це означає що підприємство здатне швидко погасити свої короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець звітного року становить 1,32, що перевищує нормативне значення. Порівняно з попереднім роком, коефіцієнт знизився на 4,83, що вказує зменшення високоліквідних активів.

Отже, результати аналізу свідчать про погіршення фінансового стану підприємства у 2024 році порівняно з 2023 роком. Основними причинами стали зниження обсягів реалізації продукції, скорочення прибутковості, уповільнення обороту активів та подовження фінансового циклу. Для стабілізації фінансового стану підприємству необхідно відновити обсяги збуту, оптимізувати структуру витрат, скоротити строки погашення дебіторської заборгованості та підвищити ефективність управління запасами. Реалізація цих заходів сприятиме покращенню ліквідності, відновленню позитивного грошового потоку та підвищенню фінансової стійкості в подальших періодах.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» ведеться відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Єдність системи обліку на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» забезпечується трьома невідривно пов'язаними видами обліку: оперативним, статистичним та бухгалтерським.

Оперативний облік здійснюється безпосередньо на місці (цех, склад) й забезпечує негайне спостереження та реєстрацію визначених виробничих операцій та інших факторів господарської діяльності підприємства. Мета оперативного обліку – швидке одержання інформації про хід виробництва і реалізацію продукції. Оперативний облік слугує для оперативного планування й поточного спостереження за розвитком виробництва. Він охоплює господарські й виробничі операції, що не мають безпосереднього відображення на рахунках бухгалтерського обліку. За допомогою оперативного обліку одержують дані про щоденний випуск продукції, щоденне відвантаження і реалізацію продукції, про витрати сировини та інших матеріальних цінностей, трудові витрати, додержання умов поставок. За його допомогою контролюють явку працівників і повернення по закінченні робочого часу, роботу обладнання та машин, їхні простої режим технологічного процесу, стан і хід розрахунків підприємства з іншими підприємствами та організаціями.

Статистичний облік – це планомірне збирання й вивчення масових, кількісних та якісних явищ і закономірностей загального розвитку за конкретних умов місця й часу. За допомогою статистичного обліку на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» визначається середня

заробітна плата працівників підприємства за категоріями працюючих, кількість і якість виробленої продукції, визначаються зміни продуктивності праці, собівартості продукції. Ці дані допомагають аналізувати результати різних процесів і прогнозувати подальший їх розвиток. Дані статистичного обліку формуються на підприємстві і оформляються в статистичній звітності, яка надається підприємством в певні терміни статистичному органу по місцеположенню. Статистична звітність підрозділяється на місячну, квартальну і річну. Окремі форми звітності складаються у бухгалтерії.

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Бухгалтерський облік забезпечує суцільну реєстрацію всіх господарських операцій на підставі документів первинного обліку. Бухгалтерський облік базується на документуванні всіх господарських процесів і проведенні періодичних інвентаризацій, забезпечує виявлення та мобілізацію резервів підприємства з метою зниження собівартості продукції.

Всі ці види господарського обліку (оперативний, статистичний та бухгалтерський) на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» щільно пов'язані між собою і доповнюють один одного.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться штатною бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером на підставі Наказу про організацію бухгалтерського обліку та згідно наказу про облікову політику на підприємстві.

Наказ « Про облікову політику на підприємстві » містить у собі загальні відомості :

- бухгалтерський облік ведеться відповідно Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, Плану рахунків і Інструкції по його застосуванню;

- облікова політика застосовується таким чином, щоб фінансова звітність повністю відповідала всім вимогам Закону і кожному конкретному П(С)БО. Застосовуються перш за все ті підходи і методи для ведення

бухгалтерського обліку і пред'явлення інформації в фінансовій звітності, які обумовлені П(С)БО і найбільш адаптовані до діяльності підприємства;

- за ведення бухгалтерського обліку на підприємстві відповідає головний бухгалтер, в його обов'язки входить: організація управлінського обліку на підприємстві, організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій, організація документообігу на підприємстві, контроль за відображенням всіх господарських операцій в первинних документах. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться по автоматизованій системі обробки даних;

- податковий облік здійснюється згідно законодавству України;

- доходи в «Звіті про фінансові результати» відображати в тому періоді, коли вони виникли, а витрати – на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду шляхом зіставлення цих доходів. Доходи від операційної діяльності класифікувати: – доходи від основної діяльності – виготовлення і реалізація готової продукції; – доходи від іншої операційної діяльності – здача майна в оренду, транспортні послуги;

- основними засобами признаються матеріальні активи, які утримуються підприємством для використання у виробництві або наданні послуг, для здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей і будуть використовуватись, як очікується, на протязі більше одного року або одного операційного циклу. Основні засоби класифікуються по групам і амортизацію нараховують по ставкам згідно Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств». Первісна оцінка об'єкта основних засобів ведеться по собівартості згідно з П(С)БО 7;

- визнання, оцінка і облік нематеріальних активів проводиться відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальних активів». Нарахування амортизації проводиться прямолінійним методом;

- визнання, оцінка і облік запасів товарно-матеріальних цінностей підприємства ведеться відповідно до П(С)БО 9 «Запасів». Одиницею обліку

вважається їх найменування. Запаси відбиваються в бухгалтерському обліку по найменшій з двох оцінок: первинній вартості або чистій вартості реалізації відповідно до П(С)БО 9. При відпуску запасів у виробництво, продажі і іншому вибутті їх оцінку здійснювати за методами: середньозваженої собівартості (при відпуску запасів у виробництво і продаж), ціни продажу (для роздрібної торгівлі). Запаси, які не принесуть підприємству економічних вигод в майбутньому, визнаються неліквідами і списуються в бухгалтерському обліку;

- дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує вірогідність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і їх можливо достовірно визначити. У балансі дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги признаються за чистою вартістю, яка дорівнює сумі дебіторської заборгованості мінус сумнівні і безнадійні борги;

- грошовими коштами і їх еквівалентами у фінансовій звітності відповідно до П(С)БО 4 є грошові кошти на поточному рахунку, на депозитних рахунках, валютних рахунках в банках, грошові кошти в касі підприємства, грошові кошти в дорозі;

- до витрат майбутніх періодів відносити наперед сплачену орендну плату, суми за підписку періодичних видань, наперед сплачені рекламні послуги і всі інші витрати, які стосуються наступного облікового періоду;

- зобов'язання признається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена і існує вірогідність зменшення економічних вигод в майбутньому унаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню його сума включається до складу доходу звітного періоду;

- товари, передані на комісію, не вважаються реалізованими при передачі комісіонерів, тому операції в такий момент не вважаються доходами. Доходи від реалізації товарів, переданих на комісію, визнаються у момент отримання коштів і звіту від комісіонера;

– класифікацію витрат на виробництво проводити відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». У виробничу собівартість продукції включати прямі і накладні витрати(постійні і змінні). Постійні накладні витрати розподіляти на кожен одиницю виробництва на основі нормальної виробничої потужності виробничого устаткування. За основу розподілу брати нараховану заробітну плату працівників основного виробництва.

До наказу «Про облікову політику на підприємстві» додаються інструкції і процедури оформлення операцій:

- оприбуткування товару;
- довідник клієнтів та довідник торгівельних точок;
- ведення договорів;
- виписка видаткових та повернених накладних;
- внесення оплат;
- особливості про організацію обліку, а саме: списання товару (брак, на маркетингові дослідження, бонуси); формування цін; облік витрат; облік обладнання, яке було передано на зберігання; процедура закриття звітнього місяця; процедура проведення інвентаризації; методика коректування документів; облік дебіторської заборгованості, яка є неповерненою; процедура формування кожного денного звіту, щодо пересування товару на складі;
- податковий облік (книга продаж, придбання);
- кредитна політика підприємства;
- інформаційні потоки (перелік внутрішніх звітів та графіки їх формування).

Важливою передумовою раціональної організації обліку на підприємстві є правильна розстановка кадрів на окремих ділянках облікового процесу, встановлення такої структури апарату бухгалтерії, яка якнайбільше відповідала б конкретним умовам роботи підприємства. На ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» обрана така структура апарату бухгалтерії, коли в її складі виділяють групи з обліку матеріальних

цінностей, праці і заробітної плати, затрат на виробництво, готової продукції та її реалізації, а також узагальнення всіх даних обліку і складання звітності.

Роботу кожного відділу очолює старший бухгалтер. Особливості роботи підприємств зумовлюють різні структурні варіанти бухгалтерії. Так, наприклад на період здійснення підприємством капітального будівництва створюється відповідна група, яка забезпечує облік і складання звітності щодо капітальних вкладень і джерел фінансування їх. Важливу роль в успішному розв'язанні завдань, покладених на апарат бухгалтерії, відіграє чітке розмежування обов'язків між окремими її працівниками.

Головний бухгалтер підприємства:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені строки фінансової звітності;
- організовує контроль за відображенням на рахунках всіх господарських операцій;
- забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку в філіях, представництвах, відділах та інших відокремлених підрозділах підприємства;
- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею і відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжок і псування, активів підприємства. Разом з іншими службами головний бухгалтер повинен забезпечити економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства для виявлення внутрішньогосподарських резервів і визначення шляхів подальшого розвитку підприємства.

Головному бухгалтеру забороняється приймати до виконання документи по операціях, що порушують чинне законодавство, фінансову дисципліну. При отриманні від керівника підприємства розпорядження на здійснення такої операції головний бухгалтер, не підписуючи такий документ, повинен письмово попередити керівника про незаконність даного розпорядження. Якщо керівник письмово наполягає на здійсненні такої операції, головний бухгалтер підписує документ. У цьому випадку всю

повноту відповідальності за незаконність операції несе керівник підприємства.

Крім головного бухгалтера на даному підприємстві працює бухгалтер з розрахунків, в обов'язки якого входять розрахунки з :

- дебіторами;
- кредиторами;
- виробнича звітність;
- розрахунки по оплаті праці.

Організаційна побудова апарату бухгалтерської служби (форма поділу та кооперування праці, яка передбачає розподіл усього комплексу облікових, контрольних та аналітичних робіт між виконавцями) – децентралізована. Тобто частина апарату з методичних питань підпорядкована одній особі – головному бухгалтеру, а з адміністративних – господарському керівникові (начальнику цеху, виробництва і т. ін.).

На ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» ведеться журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку, яка ґрунтується на широкому застосуванні системи накопичувальних і групувальних облікових регістрів – журналів-ордерів і допоміжних відомостей до них. Записи в журнали-ордери (основні регістри) здійснюються безпосередньо на підставі виправдних документів в міру їх надходження і опрацювання (без складання меморіальних ордерів). При значній кількості однорідних документів по операціях їх дані попередньо групують у допоміжних відомостях, місячні підсумки яких переносять потім у відповідні журнали-ордери. У журналах-ордерах хронологічний і систематичний облік суміщені. Звідси зрозуміла і сама назва цих регістрів: вони одночасно служать журналами (оскільки записи в них здійснюються в хронологічному порядку) і ордерами (оскільки місячні підсумки журналів-ордерів за кореспондуючими рахунками замінюють собою меморіальні ордери).

Важливою особливістю будови окремих журналів-ордерів є поєднання в одному обліковому регістрі синтетичного й аналітичного обліку. По

рахунках, які охоплюють велику кількість об'єктів, що обліковуються (основні засоби, матеріали, паливо, розрахунки по оплаті праці тощо), аналітичний облік ведуть так само, як і при інших формах обліку – на картках або в книгах. Аналітичний облік касових операцій, як і при інших формах обліку, здійснюється у Касовій книзі. Однією із суттєвих переваг журнально-ордерної форми обліку перед іншими формами є пристосованість облікових реєстрів для складання звітності. Для цього в журналах-ордерах завчасно передбачають перелік показників звітності, за якими і здійснюється поточний облік. Це дає змогу без додаткових вибірок і розрахунків одержувати безпосередньо із облікових реєстрів інформацію для складання звітності.

Таким чином, важливою особливістю журналів-ордерів є пристосованість облікових реєстрів для складання звітності. Як зазначалося раніше, записи у журналах-ордерах здійснюються у хронологічному порядку в міру надходження і опрацювання документів. На кожному документі вказують номер журналу-ордера і порядковий номер запису. Відпрацьовані документи зберігають у окремих папках і підшивають в порядку послідовності зроблених записів у журналі-ордері, що забезпечує можливість швидкого знаходження потрібного документа. Журнали-ордери можуть складатися також за допомогою використання обчислювальної техніки. Наприкінці місяця по кожному журналу-ордеру підводять підсумки зроблених записів, які обов'язково звіряють з документами, які послужили підставою для записів. Загальний підсумок по кредиту рахунка в журналі-ордері порівнюють з підсумками кореспондуючих по дебету рахунків. Це забезпечує перевірку правильності облікових записів без складання оборотних відомостей. Оборотні відомості складають тільки по тих рахунках, по яких ведуть картки (книги) аналітичного обліку.

Після закінчення місяця журнали-ордери і допоміжні відомості до них, підписуються працівниками бухгалтерії, що складали їх, і головним бухгалтером. Місячні обороти журналів-ордерів переносять у Головну книгу,

про що роблять відповідні позначки. Головна книга призначена для щомісячного узагальнення даних поточного обліку журналів-ордерів, перевірки правильності облікових записів і складання балансу. Для кожного синтетичного рахунка в Головній книзі відводять окрему сторінку, а для запису місячних оборотів журналів-ордерів - окремий рядок. Кредитові обороти журналів-ордерів у Головну книгу переносять загальним підсумком (оскільки розгорнуто за кореспондуючими рахунками вони відображаються у журналі-ордері); дебетові обороти записують окремими сумами із різних журналів-ордерів (щоб показати кореспонденцію дебетового обороту). Таким чином, журнали-ордери і Головна книга взаємно доповнюють одне одного і дають розгорнуту кореспонденцію по дебету і кредиту кожного синтетичного рахунка. Наприкінці місяця по кожному синтетичному рахунку Головної книги виводять залишок (сальдо), який записується в окрему графу. За даними Головної книги складають бухгалтерський баланс. Скласти оборотну відомість по синтетичних рахунках при цій формі обліку немає потреби. Після складання балансу журнали-ордери здають до бухгалтерського архіву, де їх переплітають в окремі папки з дотриманням хронологічної послідовності.

Бухгалтерський облік узагальнюється у формах фінансової звітності. У відповідності до законодавства фінансова звітність охоплює певний період та складається наростаючим підсумком з початку року.

Звітність складається відповідно до П(С) БУ № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». В кінці року складаються наступні форми фінансової звітності: Форма №1 «Баланс», Форма №2 «Звіт про фінансові результати», Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів», Форма №4 «Звіт про власний капітал», Форма №5 «Примітки до фінансової звітності», які складається відповідно до вимог П(С) БУ № 25., а також Форма №6 «Звіт за сегментами».

Окрім фінансової звітності підприємство складає наступні форми статичної звітності: Форма № 1-підприємництво «Звіт про основні показники діяльності підприємства», Форма № 11-ОЗ «Звіт про наявність і рух основних

засобів, амортизацію (знос)», Форма №1-ПВ «Звіт з праці», Форма №3-ПВ «Звіт про використання робочого часу», Форма № 1 П-НПП «Звіт про виробництво промислової продукції».

Річна звітність подається не пізніше 20 лютого наступного за звітним роком, квартальна – до 25 числа місяця наступного за звітним кварталом. Річна фінансова звітність подається до відповідних органів у складі шести форм, наведених в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Форми фінансової звітності та їх характеристика

Форми звітності	Характеристика
№ 1 «Баланс»	Фінансовий стан підприємства, склад активів, зобов'язань і власного капіталу
№ 2 «Звіт про фінансові результати»	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства
№ 3 «Звіт про рух грошових коштів»	Надходження та витрати грошових коштів
№ 4 «Звіт про власний капітал»	Зміни власного капіталу підприємства
№ 5 «Примітки до фінансової звітності»	Доповнюють інформацію наведену в фінансових звітах

3.2. Практичні аспекти обліку готівкових грошових коштів та розрахунківна підприємстві

Всі фінансові операції ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» здійснюються через банківські установи готівковим та безготівковим шляхом.

Ключове значення мають банківські виписки з поточного рахунку, які виступають основним джерелом інформації про рух грошових коштів.

Первинні документи, що використовуються для обліку безготівкових розрахунків:

1. Платіжна інструкція – це розпорядження ініціатора надавачеві платіжних послуг щодо виконання платіжної операції.
2. Платіжна вимога-доручення – це об'єднаний розрахунковий документ. У верхній частині постачальник вимагає оплату від покупця за товари чи послуги, а в нижній – покупець доручає своєму банку перерахувати відповідну суму на рахунок постачальника.
3. Розрахунковий чек – письмове розпорядження власника рахунку банку здійснити платіж на користь одержувача.
4. Акредитив – форма розрахунків, за якою банк за дорученням клієнта зобов'язується провести оплату третій особі. Оформлюється лише для одного конкретного постачальника й діє у межах терміну.
5. Вексель – це цінний папір, що підтверджує безумовне зобов'язання векселедавця виплатити визначену суму грошей власнику векселя у встановлений строк.

Щодня відповідальна особа бухгалтерії отримує електронну виписку з банку, яка автоматично імпортується у бухгалтерське програмне забезпечення підприємства. Після цього дані зіставляються з відповідними первинними розрахунковими документами. Банківська виписка разом із цими документами формує підставу для здійснення відповідних бухгалтерських проведення.

Всі форми документів на підприємстві відповідають встановленим законодавством вимогам, у разі використання нетипових форм – обов'язково

дотримується наявність усіх обов'язкових реквізитів.

Оформлення касових операцій здійснюється за допомогою стандартних касових документів, зокрема:

- КО-1 – «Прибутковий касовий ордер;
- КО-2 – «Видатковий касовий ордер»;
- КО-3 – «Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів»;
- КО-4 – «Касова книга».

Касові ордери є документами, що підтверджують законність надходження грошових коштів до каси та їх цільове використання.

У прибутковому касовому ордері зазначають суму прийнятих коштів (цифрами й прописом), від якої особи надійшло та за що, або навіщо одержані гроші. Крім того, вказують кореспондуючі рахунки, а також додають документи, що стали підставою – чеки, авансові звіти чи заяви.

Видатковий касовий ордер є первинним документом, який використовується для видачі готівки з каси підприємства.

Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів використовується для фіксації всіх прибуткових і видаткових касових ордерів.

Касова книга – це документ де відображаються усі касові операції.

Каса працює в межах установленого ліміту: залишок коштів у касі розраховується відповідно до погодження з банком АТ КБ «ПриватБанк».

Працівники, які отримують кошти під звіт, зобов'язані надати авансовий звіт з підтвердними документами (чеки, рахунки, квитанції). На підставі перевіреного звіту здійснюється облік витрат.

Записи в касовій книзі здійснює касир одразу після кожної операції за ПКО та ВКО в двох примірниках, один з яких залишається в книзі, інший – звіт касира. Наприкінці дня касир підбиває підсумки, визначає залишок готівки на наступний день і передає звіт до бухгалтерії разом із документами. Бухгалтер перевіряє правильність оформлення, звіряє залишок коштів і ставить шифр кореспондуючих рахунків. Касир і бухгалтер несуть повну матеріальну

відповідальність.

У ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» касову книгу ведуть в електронному форматі, ідентично паперовій формі № КО-4. Після року електронні записи архівують на 3 роки.

Облік руху готівки ведеться на основі звіту касира, з перевіркою документів, залишків і підписів.

Кореспонденцію рахунків щодо фіксації операцій з грошовими коштами представлено в таблицях 3.2 – 3.4.

Таблиця 3.2 – Типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на поточному рахунку в банку

№	Зміст господарських операцій	Дт	Кт
1	2	3	4
1.	Отримано оплату від покупців за реалізовану продукцію, виконані роботи чи надані послуги	311, 312	631
2.	Перераховано готівкові кошти з каси на рахунок у банку	311, 312	301, 302
3.	Від постачальників зараховано кошти у зв'язку з здійсненими перерахунками	311, 312	631
4.	Отримано раніше наданий аванс	311, 312	371
5.	Надійшли кошти за пред'явленими претензіям	311, 312	374
6.	Фінансові органи повернули помилково або надміру сплачені суми	311, 312	641
7.	Одержано компенсацію завданої шкоди від фізичних чи юридичних осіб	311, 312	375
8.	Внесено кошти засновниками у вигляді пайових внесків або підписки на акції	311, 312	46
9.	Надійшли короткострокові позики від банківських установ	311, 312	601
10.	Проведено оплату витрат, що стосуються капітального будівництва чи модернізації	15	311, 312
11.	Списано витрати на виробничі потреби основного виробництва	23	311, 312
12.	Виплачено готівку з банківського рахунку до каси підприємства	301,302	311, 312
13.	Проведено оплату заборгованості перед постачальниками та виконавцями робіт	631	311, 312
14.	Банком помилково списано кошти, що підлягають уточненню	374	311, 312
15.	Перераховано обов'язкові платежі до бюджету	641	311, 312
16.	Здійснено сплату нарахувань до органів соціального страхування	65	311, 312
17.	Видано аванс підзвітним особам	372	311, 312
18.	Оплачено штрафні санкції, пені та неустойки	948	311, 312
19.	Повернено короткостроковий кредит банку	601,602	311, 312
20.	Здійснено погашення довгострокової кредитної заборгованості перед банком	501,502	311, 312

Таблиця 3.3 –Господарські операції пов’язані з обліком грошових коштів на інших рахунках в банку

№	Зміст господарських операцій	Дт	Кт
1	2	3	4
<i>Порядок обліку коштів в акредитивах</i>			
1.	Формування акредитива за рахунок коштів поточного рахунку: - у національній валюті - в іноземній валюті	313 314	311 312
2.	Акредитив відкрито за рахунок банківського кредиту	313	501, 601
3.	Нараховано суму банківської комісії за обслуговування акредитива	92	377
4.	Проведено оплату банківської комісії	377	311
5.	Заборгованість перед контрагентами погашено за допомогою акредитива	631	313
6.	Залишок невикористаного акредитива зараховано на поточний рахунок: - в національній валюті - в іноземній валюті	311 312	313 314
7.	Погашення банківського кредиту невикористаним залишком акредитива	601,501	313
<i>Порядок обліку коштів у розрахункових чекових книжках</i>			
1.	Для оформлення чекової книжки кошти були переведені з поточного рахунку: - в національній валюті - в іноземній валюті	313 314	311 312
2.	Відкрито розрахункову чекову книжку за рахунок короткострокової позики банку	313	601
3.	Видано чекову книжку працівнику під звіт	372	377
4.	Виконано оплату постачальникам і підрядникам за допомогою чеків	631	313
5.	Відображено використання коштів за розрахунковою чековою книжкою	377	372
6.	Повернено на рахунок залишок невикористаних коштів за чековою книжкою: - в національній валюті - в іноземній валюті	311,601 312	313 314

Таблиця 3.4 – Операції з надходження та вибуття грошових коштів у касі

№ п/п	Зміст господарських операцій	Дт	Кт
1	2	3	4
<i>Поступлення грошових коштів до каси</i>			
1.	Отримано готівкові кошти в касу з банківських рахунків для виплат (зарплата, відрядження, інші витрати)	301	311, 313
2.	З валютного рахунку надійшла готівка в іноземній валюті на потреби підприємства (відрядження)	301	312, 314
3.	Отримано готівку від реалізації продукції, послуг або виконаних робіт	301	70
4.	Надходження коштів у касу, як доходів від продажу майна, дивіденди та компенсації за раніше списані активи	301	71, 73, 74
5.	У касу надійшло погашення дебіторської заборгованості	301	36
6.	Повернуто раніше видані аванси у вигляді готівки	301	371
7.	В касу повернуто залишки підзвітних коштів	301	372
8.	Погашено вексель готівкою	301	34
9.	Готівка для поповнення статутного капіталу внесена учасниками	301	46
10.	Отримано готівку як погашення інших дебіторських боргів	301	377
<i>Використання грошових коштів із каси</i>			
11.	Готівкові кошти внесено на поточний рахунок	311	301
12.	Внесено готівку на валютний рахунок	312	301
13.	Виплачено заробітну плату працівникам з каси	661	301
14.	Видано готівку підзвітним особам (на відрядження, господарські потреби)	372	301
15.	Проведено оплату постачальникам готівкою	63	301
16.	Сплачено витрати на ремонт чи монтаж основних засобів	15	301
17.	Погашено з каси інші кредиторські зобов'язання	68	301
18.	Сплачені дивіденди учасникам підприємства	671	301
19.	Виплачено готівкою короткострокові вексельні зобов'язання	62	301
20.	Оплачено готівкою загальновиробничі, адміністративні та збутові витрати	91,92,93	301
21.	Надано готівку дебіторам	377	301

В окремих випадках спостерігаються відхилення від типової кореспонденції – наприклад, при обліку авансових звітів іноді спрощується запис з використанням субрахунку 372 без розподілу витрат за статтями, що знижує аналітичність обліку.

Загалом, система обліку грошових коштів на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА

ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» є задовільною. Разом з тим, існують можливості для її удосконалення, зокрема

– впровадження типових електронних форм документів, більшої деталізації аналітичного обліку, а також посилення контролю за дотриманням стандартів обліку у процесі складання кореспонденції рахунків.

3.3. Шляхи удосконалення обліку грошових коштів на підприємстві

За підсумками аналізу організації обліку грошових коштів ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» виявлено кілька напрямів удосконалення. Підприємство використовує автоматизовані системи BAS «Бухгалтерія» та М.Е.Дос, що забезпечують базовий рівень автоматизації. Разом з тим, наявні резерви для підвищення ефективності, оперативності, достовірності та контролю у сфері обліку грошових ресурсів.

Одним з пріоритетних напрямів є оптимізація роботи в BAS «Бухгалтерія».

У практиці підприємства були зафіксовані випадки, коли первинні документи оформлювалися із запізненням, в тому числі прибуткові та видаткові касових ордерів, що призводило до затримок у відображенні операцій у бухгалтерських регістрах.

Зокрема, доцільно створити шаблони для типових господарських операцій – таких як оформлення касових ордерів, розрахунки з контрагентами, нарахування заробітної плати. Це значно зменшить обсяг ручної роботи та ризики помилок. Крім того, налаштування автоматичного заповнення аналітичних субрахунків дозволить систематизувати інформацію за ключовими напрямками грошових потоків.

З метою підвищення безпеки слід регулярно створювати хмарні резервні копії бази даних BAS та М.Е.Дос для архіву первинних документів через сервіси Google Drive або OneDrive. Обмежений доступ до архіву забезпечить додатковий рівень захисту.

Також доцільним є застосування електронних шаблонів первинних документів (касових ордерів, авансових звітів та інших документів) з

вбудованими полями для цифрових підписів відповідальних осіб.

Запровадження чек-листів для перевірки комплектності та достовірності первинних документів до їх передачі в бухгалтерію – дозволить зменшити кількість випадків повернення документів на доопрацювання.

Встановити регулярний порядок звірки залишків за банківськими рахунками із виписками банку. Дозволить своєчасно виявляти розбіжності та оперативно усувати помилки, спричинені несвоєчасною або некоректною обробкою банківських документів.

На даний момент аналітика по банківських рахунках ведеться формально: операції деталізуються лише за видами платежів без прив'язки до конкретних контрагентів або статей витрат. Пропонується розширити структуру аналітичних рахунків, запровадивши деталізацію надходжень і витрат за проєктами, контрагентами та економічним змістом операцій.

На практиці нерідко облік за рахунком 31 ведеться без належної деталізації за окремими банками, контрагентами або призначенням платежів. Для підвищення аналітичності обліку пропонується розширити план рахунків, зокрема запровадити субрахунки, 311-1 «Рахунок поточний – АТ КБ «ПриватБанк»», 311-2 «Рахунок поточний – АТ «Банк Південний»». Додаткові субрахунки для авансів постачальникам та працівникам (371-1 – «Аванси працівникам на відрядження»; 371-2 – «Аванси постачальникам під закупівлю матеріалів»; 371-3 – «Аванси на господарські потреби» сприятимуть чіткішому відображенню грошових потоків.

Окремої уваги заслуговує питання автоматизації облікових процесів. Програмне забезпечення BAS Бухгалтерія, має широкі можливості, однак не всі функції реалізовано повною мірою. Наприклад, не використовується можливість автоматичного імпорту банківських виписок через інтеграцію з системою «Клієнт-Банк». Також варто активніше використовувати функцію попереднього налаштування шаблонів платіжних інструкцій, що дозволить мінімізувати рутинну роботу.

Для посилення управлінської функції рекомендується щомісяця

формувати звіт «Доходи–Витрати–Чистий рух грошових коштів», а щокварталу – прогноз руху грошових коштів із порівнянням планових і фактичних даних.

Враховуючи, що підприємство є малим і не має окремого підрозділу внутрішнього аудиту, контрольні функції зосереджені безпосередньо у бухгалтерії. Запровадження контрольного журналу внутрішніх перевірок – навіть у простій електронній формі (Excel або Google Sheets) – дозволить фіксувати дати перевірок, виявлені помилки та способи їх усунення.

Система BAS Бухгалтерія дозволяє формувати касову книгу автоматично, однак у практиці підприємства досі застосовується паралельне ведення касових звітів вручну. Перехід на повністю електронний облік касових операцій дозволить уникнути дублювання інформації, забезпечить точність даних та спростить підготовку звітності для контролюючих органів.

У межах обмежених кадрових ресурсів важливо чітко розподілити обов’язки між двома бухгалтерами. Один з них відповідає за введення первинної документації, інший – за проведення контролю, звірок та формування звітів.

Під час перевірки були виявлені незначні розбіжності між фактичними залишками готівки в касі та даними обліку, що вказує на ймовірне несвоєчасне відображення або неузгодженість між касовими операціями та записами в системі. Запровадження щоденного короткого звіту про залишки в касі та на рахунках банку дасть змогу сприятиме оперативно реагувати на виявлені відхилення. Крім того, доцільно раз на квартал проводити вибіркового внутрішній аудит із залученням зовнішніх спеціалістів або партнерських фірм.

Крім того, важливо забезпечити систематичне навчання бухгалтерів. Щорічні тренінги з роботи в BAS і M.E.Doc, а також проходження онлайн-курсів із фінансового аналізу та бюджетування, вебіари з актуальних питань бухгалтерського обліку сприятимуть підвищенню професійного рівня персоналу.

На даний момент в Наказі про облікову політику відсутні конкретні положення щодо порядку ведення обліку безготівкових розрахунків, резервування коштів на оплату обов’язкових платежів, а також не встановлено

чіткого переліку осіб, відповідальних за оформлення первинної документації. Також, важливо чітко визначити строки інвентаризації грошових коштів, порядок контролю за лімітами готівки, відповідальність за порушення касової дисципліни та інші аспекти.

Крім того, встановити чіткі внутрішні регламенти щодо термінів обробки платіжних документів. Наприклад, доцільно визначити, що платіжна інструкція повинна бути опрацьована протягом одного робочого дня з моменту його надходження до бухгалтерії. Це сприятиме своєчасності розрахунків і підвищенню фінансової дисципліни.

Запровадження наведених заходів дозволить зменшити навантаження на бухгалтерів та підвищити швидкість обробки інформації на 30–40 %. Рівень достовірності даних значно зросте завдяки автоматизації та посиленому контролю. Регулярна побудова управлінської звітності забезпечить прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень, а підвищення кваліфікації бухгалтерів гарантуватиме якість та актуальність облікової інформації.

Окрім практичних кроків, важливо також удосконалювати теоретичні основи обліку грошових коштів. Це допоможе зробити облікову систему гнучкішою, точнішою й більш адаптованою до сучасних вимог.

Передусім варто приділити увагу на поліпшення підходів до класифікації та визнання грошових коштів і їх еквівалентів. На практиці, особливо в малих підприємствах, як-от ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА», часто трапляється спрощене розуміння фінансових інструментів, які формально належать до грошових коштів, але фактично потребують окремого облікового підходу.

Крім цього, слід вдосконалити методи внутрішнього контролю за рухом коштів. Облік грошових потоків має не лише фіксувати операції, а й бути інструментом управління фінансовою безпекою підприємства [75].

Важливим напрямом є також орієнтація на міжнародні стандарти. Зокрема, МСФЗ передбачають поділ руху грошових коштів за видами діяльності: операційною, інвестиційною та фінансовою. Такий підхід дозволяє

глибше аналізувати джерела надходжень і витрат та ефективніше планувати фінанси.

У сукупності, такі заходи сприятимуть зміцненню фінансової стабільності підприємства, покращенню внутрішнього контролю та ефективнішому використанню наявних ресурсів.

Узагальнюючи викладене, варто підкреслити: навіть на невеликому підприємстві існує реальний потенціал для покращення обліку грошових коштів. Заходи, такі як автоматизація документообігу, деталізація облікових записів, удосконалення контролю, оновлення інструкцій та підвищення кваліфікації персоналу, є цілком досяжними в короткі строки та не потребують значних фінансових витрат. Їх реалізація сприятиме зростанню точності бухгалтерських даних, зменшенню помилок і, як наслідок, – ефективнішому управлінню фінансовими ресурсами.

Загалом система обліку грошових коштів у ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» є задовільною: застосовується автоматизація, забезпечено документальне підтвердження операцій та контроль їх правильності. Водночас є резерви вдосконалення – деталізація аналітичного обліку, стандартизація електронних форм документів і посилення внутрішнього контролю. Їх реалізація сприятиме підвищенню точності звітності, зміцненню фінансової дисципліни.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження дозволило проаналізувати сучасний стан обліку, дослідити проблеми аналізу грошових коштів, а також сформулювати практичні рекомендації для їх удосконалення.

Аналіз наукових підходів показав, що вітчизняні та зарубіжні дослідники – розглядають грошові кошти не лише як ресурс для розрахунків, а й як показник платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Прийнято вважати, що їх своєчасний і точний облік є запорукою формування достовірної фінансової звітності та ефективного управління, але досі актуальною залишається проблема вдосконалення методики відображення операцій з грошовими коштами у бухгалтерському обліку.

Ключовим документом, який формує облік на підприємстві є наказ про облікову політику. Проведений аналіз показав, що система документального оформлення операцій (касові ордери, касова книга, банківські виписки, платіжні інструкції) забезпечує не лише фіксацію руху коштів, а й створює основу для подальшої аналітичної обробки даних.

Важливою складовою є розмежування обліку готівкових і безготівкових операцій, які відображаються відповідно на рахунках 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках» з відповідними субрахунками. Така деталізація дозволяє відслідковувати рух коштів у національній та іноземній валюті. А використання облікових реєстрів – передусім касової книги, журналів-ордерів, головної книги – забезпечує системність та прозорість інформації.

Синтетичний та аналітичний облік грошових коштів є підґрунтям для підготовки фінансової звітності, що дає змогу користувачам фінансової інформації отримати об'єктивне уявлення про ліквідність і платоспроможність підприємства.

Базою для написання практичної частини дослідження є ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА».

На підприємстві застосовується як готівкова, так і безготівкова форма розрахунків. Основними документами при готівкових операціях є касова книга, видаткові і прибуткові касові ордери та журнал їх реєстрації.

З іншого боку, безготівкові розрахунки виконуються через поточні рахунки підприємства в банку на підставі платіжних інструкцій, вимог-доручень, акредитивів, чеків, векселів та банківських виписок. Всі дані зіставляються з первинними документами і фіксуються на рахунках 31 «Рахунки в банках» та 30 «Готівка».

Господарські операції узагальнюються у в журналі-ордері №1. Для реєстрації касових операцій відомість 1.1, тоді як за рахунком 31 у відомості 1.2.

Організація обліку грошових коштів на ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» у цілому є задовільною: застосовується програмна автоматизація, документальне підтвердження кожної операції, здійснюється контроль за достовірністю первинних даних.

На ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» аналіз грошових потоків здійснюється на основі непрямих показників – залишків грошових коштів, дебіторську заборгованість, обсяг поточних зобов'язань та чистий фінансовий результат.

Через невеликі масштаби, аналітичного відділу немає – функції аналізу виконує головний бухгалтер разом із помічником і проводиться щоквартально та раз на рік. Основна увага приділяється контролю над надходженням і використанням коштів, оцінці платоспроможності та фінансової стійкості

Динаміка грошових потоків ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА» нестабільна, що відображає недостатній рівень платоспроможності та труднощі у фінансуванні поточної діяльності без кредитів або відстрочок платежів.

Проведений аналіз дозволяє сказати про істотне погіршення результатів господарської діяльності. Скорочення обсягів виробництва та

реалізації, зниження прибутку і рентабельності, уповільнення оборотності оборотних активів вказують на зменшення ефективності функціонування підприємства. Покращення показників ліквідності не компенсує негативної динаміки фінансових результатів. Стан підприємства потребує заходів щодо відновлення обсягів збуту, оптимізації витрат та підвищення ефективності використання ресурсів.

Матеріали здійсненого дослідження дозволяють узагальнити, наведені в роботі – методи удосконалення обліку, аналізу грошових коштів.

Передусім доцільно оптимізувати роботу з BAS «Бухгалтерія» та М.Е.Дос, а саме використання шаблонів (для оформлення касових ордерів, розрахунків з контрагентами, виплати заробітної плати). Налагодити автоматичний імпорт банківських виписок із системи «Клієнт-Банк» та впровадити електронні форми первинних документів із цифровим підписом відповідальних осіб.

Для вирішення проблеми з несвоєчасним оформленням документів було запропоновано встановити внутрішні регламенти щодо строків обробки, а також запровадити чек-листи перевірки повноти та правильності їх заповнення.

Суттєвим резервом удосконалення є деталізація обліку. Була винесена пропозиція розширити план рахунків окремими субрахунками за банками (311 – АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Банк Південний») та за видами авансів (371– працівникам на відрядження, постачальникам)

До заходів з підвищення контролю належать: регулярні звірки залишків грошових коштів із банківськими виписками, щоденні звіти про наявність коштів на рахунках і в касі, а також ведення внутрішнього журналу перевірок.

Рекомендовано організовувати щорічні курси та вебіари для підвищення кваліфікації працівників. А на рівні облікової політики необхідно закріпити порядок ведення обліку безготівкових розрахунків,

регламенти інвентаризації грошових коштів і лімітів каси, а також відповідальність за порушення касової дисципліни.

Таким чином, комплексне вдосконалення обліку, аналізу грошових коштів дозволить підвищити ефективність управління грошовими потоками, забезпечити прозорість обліку та знизити ризики фінансових порушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436> 15. (дата звернення: 02.05.2026)
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/conv#n83> (дата звернення 05.04.2026)
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 15.03.2026)
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 18.04.2026)
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: наказ Міністерства фінансів України № 91 від 26.04.2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00> (дата звернення: 14.03.2026).
6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 25.04.2026)
7. Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: інструкція затверджена постановою правління Національного банку України від 29.07.2022 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22> (дата звернення: 18.04.2026)
8. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995

р. № 88. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення 06.04.2026)

9. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 12.04.2026).

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 02.10.2026).

11. Азаренков Г.Ф., Петряєва З.Ф., Хмеленко Г.Г. Економічний аналіз: навч. посіб. Х.: ХДЕУ, 2003. 248 с.

12. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / за ред. В.О. Шевчук, О.В. Коновалова. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. 399 с.

13. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посібник : П.Й. Атамас.-2-ге вид., перероб. та доп. К.: ЦУЛ, 2010. 392 с.

14. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : навч. посіб. / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2001. 416с.

15. Берест М.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.

16. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.

17. Білуха М.Т. Аудит: підручник . К.: Знання, 2006. 768 с

18. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. 6-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута». 2015. 756 с.

19. Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В., Пархоменко В.М.. Облік і аналіз зовнішньо-економічної діяльності : підруч. . Житомир : Рута, 2001. – 544 с.

20. Буряк Т.Ю., Римар М.В., Бець М.Т. та ін. Фінансово-економічний аналіз : Підруч. для студентів вузів . К.: ВД «Професіонал», 2004. – 520 с.

21. Верига Ю. А., Кулик В. А., Ночовна Ю. О., Іванюк С. Ю.. К. Облікова політика підприємства: навч. посіб. «Центр учбової літератури», 2015. - 312 с
22. Виноградова М. О., Жидєєва Л.І. Аудит : навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 654 с.
23. Голов С.Ф., Костюченко В.М.. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. практ. посібник К.: Лібра, 2011. 840 с.
24. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: підручник. К.: ЦУЛ, 2010. 320 с.
25. Гушко С.В. Шайкан А.В., Шайкан Н.П., Гушко О.А.. Фінансовий аналіз: навч. Посібник. Вид. 2-е, перероб. і допов. Кривий Ріг: Чернявський Д.О., 2016. 174 с.
26. Єгорова О. В. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. -290 с.
27. Давидов Г.М. . Шалімова Н.С.. Звітність підприємств : навч. посібник. К.: Знання, 2010. 632 с.
28. Економічний аналіз: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит». за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2003. 680 с.
29. Завгородній В.Г. Мних Є.В., Рудницький В.С.. Облік, аналіз та аудит: навчальний посібник . К.: Кондор, 2009. – 618 с.
30. Кім Г. Сопко В., Кім С. : Бухгалтерський облік: первинні документи та їх заповнення: навч. посібник. К.: Університет економіки та права “Крок”, 2004. 437 с.
31. Малютяк С. Факторинг: особливості обліку та правового регулювання, або як прискорити обіговість оборотних активів за допомогою факторингових схем. *Аудитор України*. 2016. № 7- 8. С. 48-53.
32. Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей) .Стоянова-Коваль С.С., Крюкова І.О., Гоголь М.М. Морозюк Н.С. Одеса: Атлант, 2016. 245 с

33. Організація обліку і звітності : Навчальний посібник. Львів «Українські технології», 2012. – 330 с.
34. Поддєрьогін А.М. Буряк Л. Д. Нам Г.Г. та ін. : Фінанси підприємств. підруч. / за ред.. А.М. Поддєрьогін. 3-тє вид. перероб. та доп. Київ.: КНЕУ, 2000. 460с.
35. Подмешальська Ю.В., Максимова К.С. Удосконалення методики аудиту дебіторської заборгованості. *Агросвіт* №5 2019. С.83-91
36. Пшенична А.Ж. Аудит: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 320 с.
37. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
38. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / за редакцією М.Ф. Огійчука. - 6-е вид., доп. К. : АЛЕРТА, 2011. 1042 с.
39. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. М.Р. Лучко, С.М. Жукевич, А.І. Фаріон. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
40. Чацкіс Ю.Д., Гейєр О.А., Наумчук О.А. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 512 с.
41. Шара Є.Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік I : навч. посібник. К.: Центр учб. літ., 2016. 336 с.
42. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К., 2005. – 196 с.
43. Шморгун Н.П. Головка І. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. . – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.